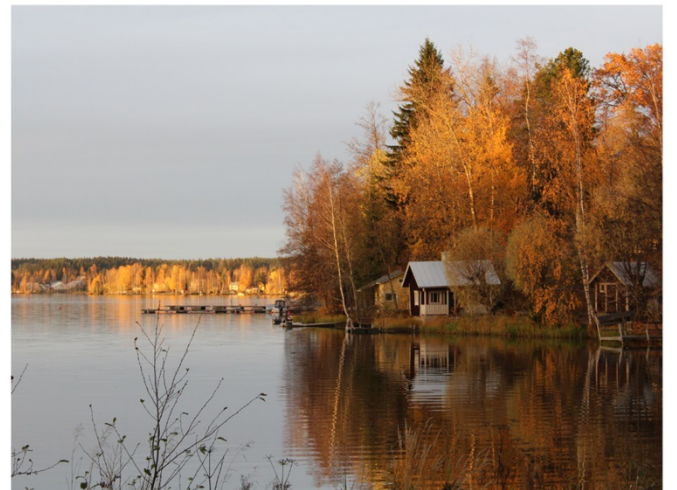

LEMPÄÄLÄN KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2023-2025

Sisällysluettelo

VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2023-2025	1
1. Johdanto	3
2. Lempäälän ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot	4
3. Ympäristön tilan seuranta	5
4. Valvonnan tavoitteet ja toteuttaminen	6
4.1 Valvontatarkastukset	6
4.2 Selvitysten, raporttien ja suunnitelmien tarkistaminen	8
4.3 Mahdolliset hallintopakotoimenpiteet	10
4.4 Muu valvonta	10
5. Valvonnan järjestäminen	11
5.1 Henkilöstöressurit	11
5.2 Delegoinnit	12
5.3 Valvontaohjelman laatiminen	12
5.4 Viranomaisten välinen yhteistyö	12
5.5 Tietojärjestelmät	14
5.6 Valvontasuunnitelman seuranta ja päivitys	15
6. Valvontakohteet	16
6.1. Ympäristönsuojelulain lupavelvolliset ja rekisteröitävät toiminnot	16
6.2. Muut ympäristönsuojelulain perusteella valvottavat kohteet	18
6.2.1 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusvelvollisten toimintojen valvonta	18
6.2.2. Eläinsuojien valvonta	19
6.2.3 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	19
6.3 Maa-aineslain mukaiset tarkastukset	21
6.4 Jätelain mukainen valvonta	21
6.4.1. Jätelain 100 §:n mukaisten keräyspaikkojen valvonta	22
6.4.2 Toiminnat joissa syntyy vaarallisia jätteitä	23
6.5 Muiden toimintojen valvonta	24
6.5.1. Vesihuoltolain valvonta	24
6.5.3. Maasto- ja vesiliikennelain valvonta	25
6.5.4 Sataman jätehuoltosuunnitelma	25
6.5.5. Leirintäalueet	25

1. Johdanto

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen lain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, joka on tarkistettava säännöllisesti.

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteroitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelma sisältää ajantasaiset tiedot valvottavista kohteista. Valvontaohjelmassa esitetään kunakin vuonna tehtävät määräaikaistarkastukset ja muu säännöllinen valvonta. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Lempäälän kunnan valvontasuunnitelmaan on sisällytetty jätelain (646/2011) 124 §:n mukainen suunnitelmallinen valvonta sekä muuta ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvaa valvontaa, kuten maa-aineslainsäädännön ja vesihuoltolain mukaista valvontaa. Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun edellinen valvontasuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2020 ja se koski vuosia 2020-2022. Valvontasuunnitelma tarkastetaan kerran 3 vuodessa.

Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii viranomaislautakunta. Lautakunta on delegoinut osan toimivallastaan ympäristönsuojeluun liittyvissä lupa- ja valvonta-asioissa viranhaltijoille.

2. Lempäälän ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Lempäälän kunnan asukasmäärä on 24 164 asukasta (31.12.2021). Kunnan pinta-ala on 308,7 km², josta vesipinta-alaa on n. 36 km² (12 %). Lempäälän yhdyskuntarakenteen rungon muodostaa Tampereentien varteen, kuntakeskuksen ja Sääksjärven välille rakentunut nauhataajama.

Lempäälän kunnan halki virtaa yksi Kokemäenjoen vesistön suurimmista reittivesistöistä Vanajaveden-Pyhäjärven vesistö. Reittivesistö muodostaa Lempäälän kunnan vesipinta-alasta suurimman osan (n. 68 %). Lukumääräisesti Lempäälässä on 49 järveä, joista suurimpiin kuuluvat Vanajaveden Liponselkä ja Kortonselkä sekä Pyhäjärven Kirkkojärvi ja Toutosenselkä. Pinta-alaltaan yli 100 hehtaarin järviä ovat myös Ahtialanjärvi, Höytämönjärvi, Mäyhäjärvi ja Tervajärvi. Suurimpia virtavesiä ovat Kuokkalan- ja Herralankoski, Moisionjoki, Säijoki, Myllyoja ja Kiikonoja. Reittivesistö ja jokivedet ovat savisameita niitä ympäröivien peltojen vuoksi. Ihmisen toiminnan vaikutuksesta, kuten maataloudesta, rakennettujen alueiden hulevesistä, yhdyskuntien jätevesistä ja haja-asutuksen puutteellisista jätevesien käsittelyjärjestelmistä, kulkeutuu pintavesiin ravinteita, mikrobeja ja muita haitallisia aineita.

Lempäälän pistekuormittajista merkittävin on Lempäälän Vesi Oy:n jätevedenpuhdistamo, josta puhdistetut jätevedet johdetaan Kuokkalankosken alajuoksun kautta Pyhäjärven vesistöön. Lempäälän kunta on mukana Tampereen seudun keskuspuhdistamon rakentamishankkeessa. Jätevedenkäsittely Tampereen Sulkavuoren keskuspuhdistamolla aloitetaan vuonna 2025, jolloin Lempäälän Vesi Oy:n jätevedenpuhdistamolla jäteveettä ei enää käsitellä.

Lempäälän kunnan alueella sijaitsee neljä luokiteltua pohjavesialuetta harjujaksolla, joka kulkee Valkeakosken rajalta luoteeseen Lempäälän Kirkkojärven rantaan. Pohjavesialueista Lempäälä-Mäyhäjärven ja Leukamaan 1-luokan pohjavesialueilla sijaitsee kolme Lempäälän Vesi Oy:n vedenottamo. Hennerin 2-luokan pohjavesialueella ei ole ollut yhdyskunnan vedenhankintaa palvelevaa vedenottotoimintaa. Lempäälän pohjavesialueilla pohjaveden pilaantumista voivat aiheuttaa mm. palavien nesteiden varastointi ja kuljetukset, tiesuolauksen kloridipäästöt, viemäriverkostojen vuodot ja jätevesien johtaminen maahan sekä maa- ja metsätalouden typpipäästöt. Lempäälän pohjavesialueille on laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma.

Lempäälän kunnan läpi kulkee Tampere-Helsinki moottoritie (VT 3) sekä rautatie. Kunnan alueelle sijoittuu lisäksi nauhataajaman läpi kulkeva Tampereentie ja muita vilkkaasti liikennöityjä maanteitä. Liikennemelu onkin Lempäälässä yksi merkittävä ympäristöoloihin vaikuttava tekijä. Lempäälän kunnassa on laadittu meluntorjunnan toimintasuunnitelman vuonna 2019, jossa on asetettu pitkän ajan ja suunnitelmakauden 2019-2023 tavoitteita paremman ääniympäristön edistämiseksi. Vuonna 2022 on valmistunut Lempäälän kunnan tilaama melulaskentamalliin pohjautuva liikennemeluselvitys, jonka tavoitteena on ollut selvittää raide- ja vilkkaasti liikennöityjen teiden aiheuttamat melutasot koko kunnan alueella. Melumallinnusta voidaan hyödyntää mm. maankäytön suunnittelussa sekä mahdollisten meluntorjuntatoimenpiteiden kohdentamisessa.

Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia, ympäristölupa- tai rekisteröintivelvollisia toimintoja on Lempäälässä 48 kpl (tilanne 11/2022). Toimialoina ovat metalliteollisuus, energian tuotanto, polttonesteiden varastointi (jakeluasemat), haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta, maaperän aineiden otto, mineraalituotteiden valmistus, eläinsuojat, jätteen käsittely sekä muut toiminnot (ampumarata, pieneläinkrematoriot, naapurussuhdelain nojalla luvitettu toiminta).

Lempäälän kunnan alueelle sijoittuu myös ympäristöriskeiltään suurempia toimintoja, joihin liittyy mm. kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia kemikaalikuljetuksineen, suurempia VOC-laitoksia ja jätevedenpuhdistamo. Lempäälän kunnassa on 4 kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvää Tukesin valvoma kohdetta (lisäksi ns. maakaasukohteita on 6). Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvomia ympäristölupakohteita on Lempäälässä 8, joista 3 on myös Tukesin valvomia kohteita. Lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitoksen valvomia vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteita on Lempäälässä 43.

Kunnan ja valtion valvontaviranomaisten valvomat toiminnot eivät sijaitse Lempäälän luokitelluilla pohjavesialueilla. Toiminnoista osa (alle 10) sijoittuu vesistön läheisyyteen ja noin puolet sijoittuu yhdyskuntarakenteen mukaiselle taajama-alueelle.

3. Ympäristön tilan seuranta

Ympäristönsuojelulain (143 §:n) mukaan kunnan on alueellaan huolehdittava paikallisten olojen edellyttämästä tarpeellisesta ympäristön tilan seurannasta asianmukaisin menetelmin. Seurantatiedot on julkistettava ja niistä on tiedotettava tarvittavassa laajuudessa. Ympäristön tilan seurantatiedot ohjaavat osaltaan ympäristönsuojelun valvonnan kohdistamista.

Lempäälän järvien ja virtavesien vedenlaatua on tutkittu jo 1960-luvulta alkaen. Säännöllisimmin on tutkittu Pyhäjärven ja Vanajaveden vesistöjä pistekuormittajiin (jätevesien johtamiseen) liittyvänä velvoitetarkkailuna. Osaa Lempäälän vesistöistä seurataan Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta (vesienhoitosuunnitelmiin liittyvä seuranta). Vesistö tarkkailua tehdään myös Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun toimesta käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tarkkailua ohjaa hyväksytty vesistö tarkkailuohjelma. Vesistö tarkkailun tulokset ovat käytettävissä Herta-tietojärjestelmän kautta ja tarkkailuraportteja julkaistaan myös kunnan internet-sivuilla.

Lempäälän luokitelluilla pohjavesialueilla tehdään pohjaveden pinnan ja laadun seuranta vedenotto-alueilla, minkä lisäksi moottoritien suolauksen vaikutuksia seurataan Pirkanmaan ELY-keskuksen toimeksiantona. Tarvetta pohjaveden pinnan korkeuden ja laadun seurannan laajentamiseen on ryhdytty tarkastelemaan.

Lempäälässä luonnonsuojelulla suojeltujen alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 458 hehtaaria, mikä on noin 1,5 % kunnan kokonaispinta-alasta.

Lempäälässä ilman laatuun vaikuttavat liikenne, tietyt teolliset toiminnot ja pienpoltto. Ilmansuojelutyötä toteutetaan osana luvan tai ilmoituksen varaisten toimintojen valvontaa. Hiilidioksidipäästöjen kehitystä seurataan laskentamalliin perustuvassa CO₂-raportissa.

Lempäälän kunta on HINKU-kunta ja tekee aktiivisia toimia hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi.

Luvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot vastaavat toimintansa ympäristövaikutusten (melu, tärinä, ilmapäästöt, pinta- ja pohjavesi) seurannasta lainsäädännön ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti.

Lempäälässä on noin 90 aluetta, joissa maaperään on voinut päästä haitallisia aineita tai joiden tilaa on selvitetty tai jotka on jo puhdistettu. Maa-alueiden maaperän ja pohjaveden laadun selvittämisestä ja selontekovelvollisuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa erikseen mm. maaperän pilaantumistapausten osalta.

4. Valvonnan tavoitteet ja toteuttaminen

Ympäristönsuojelun toimialaan liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja jo tapahtuneesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen. Lisäksi valvonnan tavoitteena on ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvia haittoja ja edistää jätteiden hyötykäyttöä. Valvonnan yhteydessä välitetään tietoa lainsäädännön vaatimuksista, toiminnan ympäristövaikutuksista ja ympäristön pilaantumisherkkydestä.

Valvonnan tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja sen tulee perustua ympäristöriskien arviointiin. Ympäristönsuojeluviranomaisen on noudatettava työssään hyvän hallinnon periaatteita ja viranomaisen toiminnan on oltava puolueetonta ja avointa.

Laitosten säännöllinen valvonta on vuosia jatkuvaa, pitkäjänteistä työtä. Toiminnanharjoittajan ja valvontaviranomaisen säännöllinen yhteydenpito edesauttaa ympäristönsuojelun kannalta parhaan toimintatavan tavoitteen toteutumista. Kun yhteydenpito on säännöllistä, myös ympäristöluvan muutostarpeet tulevat ajoissa esille, lupahakemukset saadaan ajoissa vireille, eikä lupien käsittely viivästyä rakennus- tai muiden suunnitelmien toteuttamista. Toiminnanharjoittajan on myös helpompi lähestyä viranomaista tarvitessaan tietoa ja ohjeita.

4.1 Valvontatarkastukset

Tarkastukset ovat ympäristönsuojeluviranomaiselle keskeinen asian selvittämisen keino. Tarkastusoikeudesta on säädetty tarkemmin mm. ympäristönsuojelulaissa (§ 172), maa-aineslaissa (§14), jätelaissa (§ 123) ja vesilaissa (14 luku § 3).

Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään kuitenkin vain tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa.

Tarkastuksen ajankohta sovitaan yleensä etukäteen asianosaisen kanssa. Vaihtoehtoisesti ajankohta ilmoitetaan asianosaiselle muulla tavoin etukäteen. Tarkastuksia tehdään myös etukäteen ilmoittamatta, mutta vain silloin, kun ilmoittaminen vaarantaisi tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen.

Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Tarkastuksen aikana asianosaiselle kerrotaan tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä aina kun se on tarkastuksen luonteen vuoksi mahdollista. Tarkastus suoritetaan aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa.

Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta (esim. terveyshaittaa koskevilla asioilla).

Tarkastuksesta laadittavassa tarkastuskertomuksessa kuvataan tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Usein tarkastuskertomus sisältää myös jatkotoimenpiteet kuten kehotuksen. Tarkastuskertomus annetaan tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastuksia ovat valvontaohjelman mukaiset suunnitelmalliset tarkastukset. Tarkastuksen suorittaminen vaatii etukäteisvalmisteluina mm. laitoksen lupapäätökseen, toimialakohtaiseen lainsäädäntöön, tehtyihin tarkkailuihin sekä aiempaan valvontahistoriaan tutustumisen.

Etukäteisvalmistautumisessa tarkastellaan myös, onko toimintaa koskien tarvetta välittää tietoa ajankohtaisista teemoista ja lainsäädännön muutoksista. Suunnitelmakaudella 2023-2025 tällaisia ovat jätelain muutokset mm. kirjanpitoon ja siirtoasiakirjaan liittyvät uudistuneet velvoitteet.

Määräaikaistarkastuksilla tarkastetaan, että toiminta on lainsäädännön sekä luvan tai ilmoituksen mukaista. Luvanvaraisten toimintojen osalta arvioidaan olemassa olevien lupavaatimusten riittävyys ja mahdollinen luvan muutostarve. Tällöin tulee arvioitavaksi toiminnan aiheuttama pilaantumisen vaara, toiminnan mahdollisesti aiheuttama ympäristönsuojelulain 16—18 §:ssä säädetyn kiellon vastaisuus sekä toimintaympäristön olennainen muuttuminen. Mahdollisen vakuuden riittävyyden ja voimassaolon seuranta ovat myös tärkeä osa valvontaa.

Seurantatarkastukset

Määräaikaistarkastuksen perusteella todetut seikat (puutteet, edistettävät asiat) edellyttävät usein seurantatoimenpiteitä eli tarkastuksia ja muuta yhteydenpitoa. Luvan haltijalle voidaan myös varata mahdollisuus itse kirjallisesti raportoida asioiden kuntoon saattamisesta.

Muut tarkastukset

Muut valvontatarkastukset voivat koskea sekä lupa- ja ilmoitusvelvollisia toimintoja että muita toimintoja. Tarkastukset eivät ole etukäteen suunniteltavissa vaan tarve niihin syntyy ympäristönsuojeluun tulevien yhteydenottojen tai viranhaltijoiden omien havaintojen/harkinnan perusteella. Tarkastukset voivat liittyä esim. ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan onnettomuuteen/poikkeustilanteeseen, haitasta tehtyyn ilmoitukseen tai muuhun vastaavaan seikkaan.

Ympäristöhaittaa koskevat ilmoitukset tulee jättää kirjallisesti omalla nimellä ja yhteystiedoilla. Ilmoituksessa kuvataan koettu haitta ja vaatimukset. Lempäälän kunnassa on otettu käyttöön sähköinen pohja, jolla voi tehdä kirjallisen ilmoituksen ympäristöhaitasta. Ilmoitukset ovat pääasiassa julkisia. Jos ilmoituksen tekijä on esim. kyseessä olevan toiminnanharjoittajan työntekijä, joka ei halua nimeään ilmoitettavan eteenpäin, on ilmoittajan nimi mahdollista pitää vain viranomaisen tietona, mikäli on syytä epäillä, että ilmoituksen tekijä joutuisi toiminnanharjoittajan tai työyhteisön painostamaksi.

Ilmoituksia otetaan vastaan muuten kuin kirjallisesti (puhelimitse, tapaamiset) lähinnä tilanteissa, joissa esim. onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta aiheutuu päästöjä tai jätteitä siten, että on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa, ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätehuollossa erityisiä toimia. Myös vuosittain järjestettävään rakennus- ja ympäristövalvonnan ympäristökatselmukseen on voinut ilmoittaa tarkasteltavia kohteita ympäristön roskaantumisen sekä rakennetun ympäristön epäsiisteydestä ilman kirjallista ilmoitusta.

4.2 Selvitysten, raporttien ja suunnitelmien tarkistaminen

Lainsäädännön ja määräysten noudattamista valvotaan myös tarkastamalla toiminnalta edellytetyt selvitykset ja suunnitelmat sekä päästö-, tarkkailu- ym. raportit.

Lupapäätöksiin ja toimialakohtaisiin asetuksiin voi liittyä tiettyjen selvitysten ja suunnitelmien toimittaminen. Vastuutarkastaja valvoo, että edellytetyt selvitykset ja suunnitelmat toimitetaan ja arvioi niiden riittävyyden. Selvitysten perusteella harkitaan myös onko valvonnallisten jatkotoimenpiteiden tarvetta.

Ympäristölupapäätöksissä on yleensä määrätty raportoimaan toiminnan ympäristönsuojelua koskevista tiedoista vuosittain. Jos vuosiraportit eivät ole tulleet määräaikaan mennessä tai ne ovat puutteellisia, pyydetään puuttuvat raportit tai tiedot luvan haltijoilta. Tarvittaessa kohteessa tehdään tietojen saamiseen liittyvä ylimääräinen tarkastus (maksullinen). Saatujen tietojen perusteella arvioidaan toiminnan luvanmukaisuus sekä jatkovalvonnan tarve. Esimerkiksi, jos toiminta on olennaisesti laajentunut tai muuttunut, on aloitettava neuvottelut luvan muuttamisen tarpeesta. Tiedot tulevat pääasiassa sähköpostitse tai kirjeitse.

Vuosiraporttien lisäksi luvissa saatetaan velvoittaa toiminnanharjoittajaa suorittamaan päästötarkkailua esimerkiksi pinta- ja pohjaveden, melun ja ilmanlaadun tai jätevesien seuraamiseksi. Tulokset edellytetään yleensä toimittamaan valvontaviranomaiselle välittömästi niiden valmistuttua tai vuosiraportoinnin yhteydessä. Tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin tarkkailutulosten saamiseksi. Tarkkailutuloksia verrataan luvassa asetettuihin raja-arvoihin, yleisiin raja- tai ohjearvoihin sekä aiempiin tarkkailutuloksiin. Jos raja-arvot ylittyvät tai tarkkailutuloksissa havaitaan olennaisia muutoksia huonompaan, ryhdytään tarpeellisiin valvontatoimiin. Tarkkailuraportteihin perustuen voidaan myös päättää tarkkailumääräysten mahdollisesta muuttamisesta.

Maa-ainoslupiin liittyen ottomäärää koskevat tiedot tulee ilmoittaa vuosittain NOTTO-tietojärjestelmään. Tietojen ilmoittamista järjestelmään seurataan ja tarvittaessa tietojen toimittamista edellytetään toiminnanharjoittajilta.

Tiettyjen jätteiden kuljetuksessa (mm. vaaralliset jätteet, rakennus- ja purkujätteet, saostus- ja umpisäiliölietteet) vaadittavien siirtoasiakirjojen tiedot on tullut viedä 1.9.2022 alkaen Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään SIIRTO-rekisteriin. Kuntien ympäristönsuojelun valvontaviranomaisille on tulossa oikeus tarkastella rekisteriin vietyjä tietoja, joten SIIRTO-rekisterin hyödyntäminen valvontatarkoituksessa otetaan käytäntöön.

4.3 Mahdolliset hallintopakkotoimenpiteet

Laadukas ja tehokas valvonta edellyttää, että viranomainen käynnistää ongelman havaittuaan korjaavat valvontatoimet. Asian käsittelyä jatketaan, kunnes tilanne on saatu hyväksyttävällä tavalla korjaantumaan. Valvojalla on käytettävissään erilaisia hallinnollisia keinoja (neuvottelu, kehoitus, hallintopakko) laillisen tilan palauttamiseksi. Laittoman tilanteen korjaamiseksi joudutaan tarpeen vaatiessa käyttämään samanaikaisesti sekä hallinnollisia että rikosoikeudellisia keinoja.

Keinoa valittaessa tulee pitää mielessä hallinnon suhteellisuusperiaate. Vaikka hallinnollinen menettely lievissä rikkomuksissa on sama kuin vakavammissakin, voidaan lievissä rikkomuksissa toiminnanharjoittajalle antaa esimerkiksi enemmän aikaa toimenpiteiden suorittamiseen käytettäessä kehoitusta tai hallintopakkoa.

Neuvottelulla ja kehotuksella pyritään ensi vaiheessa saattamaan tilanne säännösten ja määräysten mukaiseksi. Jos toiminta ei kehotuksesta huolimatta pala lailliseen tilaan, voidaan edetä käyttämään hallintopakkoa. Tällöin ympäristönsuojeluviranomainen päätöksellään antaa tarvittavat määräykset tehosteineen. Ennen päätöksen tekemistä toiminnanharjoittajaa kuullaan määräyksen antamisesta ja määräyksen tehostamisesta esim. uhkasakolla. Hallintopakkopäätöksessä annetun määräyksen toteuttamista valvotaan ja tarvittaessa edetään uhan tuomitsemisvaiheeseen.

Kaikkein kiireellisimpiä tapauksia varten valvontaviranomaisella on käytössään välittömiä valvontakeinoja kuten toiminnan keskeyttäminen tai välittömän määräyksen antaminen. Tällöin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai siitä uhkaa aiheutua välittömiä ja huomattavia haittavaikutuksia ympäristölle eikä toiminnanharjoittaja ole itse ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin.

4.4 Muu valvonta

Lausunnot

Lausuntojen antaminen on osa valvontatoimintaa. Lausunnoilla saatetaan ennakolta tietoon jatkosuunnittelussa ja päätöksenteossa huomioon otettavat seikat. Hyvin tehdyt päätökset vähentävät valvonnan tarvetta ja helpottavat jälkivalvonnan toteuttamista. Ympäristövalvonta antaa lausuntoja mm. rakennusvalvonnalle, kaavoitukselle ja valtion lupaviranomaiselle.

Valvontaprojektit

Ajoittain voi olla tarpeen tarkastaa jonkin alueen (esim. teollisuusalue, valuma-alue tai muu vaikutusalue) tai toimialan toimijat tai otannan perusteella valitut kohteet projektimaisesti. Valvontaprojektit ovat hyödyllisiä esimerkiksi silloin, kun lainsäädännössä tai sen nojalla annettavissa määräyksissä (esim. ympäristönsuojelumääräyksissä) annetaan uusia, tiettyä toimialaa koskevia määräyksiä tai tällaisten määräysten toimeenpanon määräaika lähestyy. Tarve voi syntyä myös esim. tietyn valuma-alueen toimintojen tarkasteluun osana vesiensuojeluhanketta. Projektina toteutettavien tarkastuksien aiheena voi myös olla vain jokin tietty seikka, esim. öljynerotuskaivojen tarkastuksia ja tyhjennyksiä koskevan kirjanpidon tai jätehuoltoa koskevan kirjanpidon tarkastaminen, lantalan

mitoituksen ja kunnan tarkastaminen tai jätevesien käsittelyjärjestelmän riittävyyden arviointi.

Kaudella 2023-2025 pyritään tekemään satunnaistarkastuksia toimintoihin, joissa syntyy vaarallisia jätteitä esim. ajoneuvojen huolto- ja korjaustoiminta. Vuonna 2018 tehdyn alustavan kartoituskyselyn perusteella toimialalla syntyy enemmän vaarallisia jätteitä muihin toimialoihin verrattuna. Alustavasti ajoneuvojen huolto- ja korjaustoimintaa tekeviä yrityksiä on Lempäälässä 40-50 kpl. Tiedot toiminnoista, joissa muodostuu vaarallisia jätteitä, ovat puutteelliset ja niitä tarkennetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Jätelain laiminlyöntimaksut

Jätelain laiminlyöntimaksu on hallinnollisessa menettelyssä määrättävä seuraamusluonteinen maksu. Jätelaissa on luettelo tilanteista, joissa laiminlyöntimaksua voidaan soveltaa. Laiminlyöntimaksu voidaan kohdistaa esim. jätteen kerääjään, joka laiminlyö 100 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä ilmoitus jätehuoltorekisteriin tai 1.1.2023 alkaen toimijaan, joka laiminlyö 121 §:ssä säädetyn siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuuden, velvollisuuden pitää siirtoasiakirja mukana jätteen siirron aikana tai vahvistaa jätteen vastaanotto, taikka velvollisuuden toimittaa siirtoasiakirjan tiedot 142 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

5. Valvonnan järjestäminen

5.1 Henkilöstöresurssit

Ympäristönsuojelussa työskentelee ympäristöpäällikkö ja kolme ympäristötarkastajaa. Kaksi viranhaltijaa hoitaa 20–30 %:n osuudella rakennusvalvonnan tehtäviä, joten Lempäälän kunnan ympäristönsuojelutehtävien hoitamiseen on käytettävissä noin 3,5 henkilötyövuotta. Yksi viranhaltija tekee tarvittaessa kunnan kaavoituksen käyttöön luontoaineistoja, joten todellisuudessa ympäristönsuojelun työtehtävien hoitamiseen käytettävissä olevat henkilötyövuodet voivat olla esitettyjä hieman pienemmät.

Tässä suunnitelmassa esitetyt valvontatehtävät muodostavat vain osan ympäristönsuojelun lakisääteisistä tehtävistä. Henkilöstö hoitaa valvonnan lisäksi erilaisiin lupiin, ilmoituksiin ja rekisteröinteihin liittyvän käsittelyn. Lisäksi työ sisältää toimenpidepyyntöjen käsittelyn (mm. lausunnot), neuvontaa, edistämistehtäviä sekä toiminnan kehittämistä ja seurantaa. Suunnitelmallista valvontaa tekevät pääasiassa ympäristötarkastajat ja valvontaan on käytettävissä arviolta 0,7 - 1,05 henkilötyövuotta (20-30 %) riippuen muiden käsittelyyn tulevien asioiden määrästä.

Tehtäväkentän laajuudesta ja käsittelyyn tulevien asioiden määrästä sekä kestosta johtuen henkilöstöresurssit eivät riitä kaikkien yksikön vastuulla olevien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen viivytyksettä. Töitä joudutaan priorisoimaan. Valvonta kohdentuu ensisijaisesti ympäristövaikutuksiltaan merkittävimpiin ja riskeiltään suurimpiin kohteisiin. Suunnitelmallisten tarkastusten määrässä on myös huomioitava, että tarkastuksista syntyy usein resursseja vaativaa jälkivalvontaa, joka vaikuttaa mahdollisuuden ottaa tarkasteluun uusia kohteita. Viihtyvyyshaittoja koskevia valvonta-asioita käsitellään pääasiassa vain haitankärsijän kirjallisesta vireillepanosta ja asiat käsitellään vireillepanon kiireellisyyden huomioon ottaen saapumisjärjestyksessä.

5.2 Delegoinnit

Sujuva ja tehokas valvontatoiminta edellyttää aina ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille. Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva viranomaislautakunta on siirtänyt toimivaltaansa ympäristönsuojelun viranhaltijoille päätöksen 30.5.2017 § 23 mukaisesti.

Lainsäädäntö sisältää mm. säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin. Näissä tilanteissa viranhaltija, jolle toimivalta on delegoitu, voi antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminnan kiireellisessä tapauksessa. Valvonnan toteuttamisessa myös tarkkailuun liittyvien suunnitelmien hyväksyminen ja tarkkailumääräysten muuttaminen on delegoitu ympäristönsuojelun viranhaltijoille.

5.3 Valvontaohjelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (§ 168) mukainen valvontaohjelma valmistellaan vuosittain ympäristönsuojelussa ja viedään käsiteltäväksi viranomaislautakuntaan (tammi-/helmikuussa). Samalla esitetään edellisen vuoden valvonnan toteutuminen. Valvontaohjelma sisältää laitos-/toimintakohtaisen suunnitelman seuraavan kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma toimii perusteena valvontamaksujen laskutukselle.

Valvontaohjelman sähköisessä muodossa olevat luettelot sisältävät tarkemmat tiedot valvottavista kohteista (mm. toimiala, päätöksen/ rekisteröinnin tiedot, toiminnanharjoittajan yhteystiedot ja toiminnan sijaintitiedot). Jatkuvasti ajan tasalla pidettäviin luetteloihin merkitään myös tehdyt valvontatoimenpiteet (tarkastukset, vuosiraportin tarkastaminen).

Ympäristönsuojelulain nojalla lupavelvollisten ja rekisteröityjen toimintojen tarkastustiheys perustuu toimiala- ja laitoskohtaiseen riskinarviointiin. Jätelain säännöllisen valvonnan kohteet sisältävät jätelain 100 §:n mukaisesti rekisteröidyt jätteen kerääjät. Lisäksi valvotaan otantana toimintoja, joissa muodostuu vaarallisia jätteitä. Jätelain säännöllistä valvontaa kohdennetaan vastaavasti riskiperusteisesti jätemäärien, vaarallisten jätteiden määrän ja toiminnan ympäristöriskien perusteella. Maa-aineslain valvontakohteet on tarkastettu 1-2 vuoden välein valvontatarpeen perusteella.

5.4 Viranomaisten välinen yhteistyö

Viranomaiset, joiden kanssa tehdään yhteistyötä ympäristönsuojelun valvonnassa sekä yhteistyömuodot pääpiirteissään on kuvattu seuraavassa:

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan ELY-keskuksen Lempäälässä valvomien laitosten tarkastuskäynneille. Valvontayhteistyötä tehdään myös pilaantuneiden maiden puhdistamisasioissa ja onnettomuustilanteissa. Tarvittaessa ELY-

keskukselta pyydetään lausuntoa ympäristölupa- ja maa-aineslupahakemuksiin. Erityisosaamista vaativissa tapauksissa ELY:ltä voidaan pyytää asiantuntija-apua.

Terveydensuojeluviranomainen

Terveydensuojeluviranomaisen kanssa tehdään yhteistarkastuksia kohteisiin, joista saattaa aiheutua terveyshaittaa. Tarkastukset liittyvät tavallisesti meluun, ilmapäästöihin, haittaeläimiin sekä kiinteistön vesihuollon järjestämiseen. Ympäristöterveys Pirtevalta pyydetään lausuntoa mm. ympäristölupahakemuksiin ja vesihuoltolain mukaisiin vapautushakemuksiin.

Alueellinen jätehuoltolautakunta

Jätehuoltoviranomainen vastaa mm. jätehuoltomääräysten laatimisesta ja tekee päätökset hakemuksista, jotka koskevat jätemaksun kohtuullistamista/poistamista, sekajäteastian tyhjennysvälin pidentämistä ja jätevesilietteiden omatoimista käsittelyä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee jätelain mukaiset kompostointi-ilmoitukset. Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen valvonta-asiat kuuluvat kuitenkin ympäristönsuojeluviranomaisille. Yhteistyötä tehdään mm. kunnan järjestämän jätehuollon keräys- ja kuljetusjärjestelmään liittymisen osalta.

Yhdyskunnan palvelualue

Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojelun toimialaa koskevien asioiden huomioiminen riittävän aikaisessa vaiheessa hanketta. Käytävien neuvottelujen lisäksi ympäristönsuojelulta pyydetään usein lausuntoa kaavoihin ja rakennuslupahakemuksiin. Lisäksi ympäristönsuojelun viranhaltija voi tehdä kunnan kaavoituksen käyttöön tarvittavia pienimuotoisia luontoselvityksiä. Ympäristönsuojelu antaa lausunnon suunnittelutarveratkaisuhakemuksiin. Rakennuslupahakemuksiin annettavat lausunnot liittyvät mm. teollisiin toimintoihin, eläinsuojoihin, kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien rakentamiseen sekä jätteiden käsittelyyn ja hyödyntämiseen (mm. jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa ja purkujätteet). Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta tekevät yhteistyötä myös rakennetun ympäristön siisteyden osalta.

Lempäälän Vesi Oy

Lempäälän Vesi Oy:n kanssa tehdään yhteistyötä pohjaveden suojelun ja seurannan osalta, vesihuoltoon liittymättömien kiinteistöjen tarkastelussa sekä niiden luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen osalta, jotka johtavat teollisuusjätevesiä jätevesiviemäriverkostoon.

Maaseutuhallinto

Maaseutuhallinnon kanssa tehdään tarvittaessa yhteistyötä eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetun Valtioneuvoston asetuksen (1250/2014) valvontaan liittyen. Lisäksi maatalouden ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista voidaan jakaa tietoa maaseutuhallinnon viestintäkanavien kautta.

Pelastuslaitos

Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä mm. polttonesteiden ja kemikaalien asianmukaisen varastoinnin varmistamiseen liittyen sekä onnettomuustilanteissa. Valvontakohteisiin tehdään tarvittaessa yhteistarkastuksia tai tietoja vaihdetaan muuten viranomaisien kesken.

Tukes

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan Tukesin Lempäälässä valvomien laitosten tarkastuskäynneille. Tietoja vaihdetaan myös muuten viranomaisten kesken.

Poliisi

Yhteistyötä poliisin kanssa tehdään lähinnä ympäristörikoksiin liittyen. Valvontaviranomaisen tulee tehdä tilanteen niin vaatiessa tutkintapyyntö poliisille ja toimia myös tarvittaessa todistajana rikosprosessin eri vaiheissa. Poliisilta voidaan pyytää myös virka-apua esim. hankaliin tarkastustilanteisiin liittyen. Päätökset tiettyjä toimintoja (yleisötilaisuudet ja räjäytystyöt) koskevista meluilmoituksista lähetetään tiedoksi poliisille.

5.5 Tietojärjestelmät

Lempäälän kunnassa on käytössä sähköinen asianhallintajärjestelmä (Dynasty), johon tallennetaan valvontakohteisiin liittyvät asiakirjat. Ympäristönsuojelun valvontakohteita on viety myös paikkatietoaineistoiksi hyödyntäen ArcGIS Pro-ohjelmaa. Valvontaa tukevia paikkatietoaineistoja saadaan käyttöön myös muilta tahoilta esim. ympäristöhallinnon avoimista paikkatietoaineistoista (mm. luonnonsuojelu- ja pohjavesialuerajaukset) tai pyytämällä aineistoja käyttöön niiden tuottajilta (mm. väyläviraston meluselvitysaineisto, ELY-keskuksen pima-tiedot).

Tietojen hallinta ja sähköistäminen

Vireillä olevien asioiden määrän, pitkän aikajänteen ja tietojen tarpeen vuoksi ympäristönsuojelun toimialaa koskevien tietojen hallinta on tärkeää. Ympäristönsuojelu on ottanut lokakuussa 2022 käyttöön Lupapiste-palvelun, joka mahdollistaa neuvonnan, luvanhaun sekä viranomaisasioinnin sähköisesti.

Kytkenät ulkopuolisiin tietojärjestelmiin

Ympäristönsuojelulla on käyttöoikeuksia myös muiden tahojen ylläpitämiin tietojärjestelmiin. Valvontatietoja (ympäristölupakohteet, ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaiset rekisteröinnit, ammattimainen jätteen keräystoiminta) kerätään valtakunnalliseen YLVA-tietojärjestelmään.

Ympäristövahinkorahastoa koskevan lainsäädäntöhankkeen tarkoituksena on luoda ympäristövahinkojen toissijainen vastuujärjestelmä, jolla varaudutaan ympäristövahinkojen korvaamiseen ja ympäristöriskien hallintaan, kun vastuutaho on maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa. Maksuvelvollisuus kattaisi ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröintivelvolliset toiminnot. Korvausjärjestelmän kehittämistä ym. varten näistä toiminnoista tarvitaan kattavat ja tarkat tiedot.

Edellä mainitusta johtuen ympäristöministeriö on pyytänyt kuntia päivittämään YLVA-rekisteriin ajantasaiset tiedot kohteista. YLVA-tietojen päivitystyö toteutetaan alkuvuoden 2023 aikana. YLVA-rekisterin osalta Lempäälän kunnan ympäristönsuojelussa on tarkoitus selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön toiminnanharjoittajien raportointiosio.

Maa-ainesten oton seuranta ja valvontaa tukee puolestaan valtakunnallinen NOTTO-tietojärjestelmä, jonka käyttö on jo pitkälti vakiintunut. Molemmissa näistä järjestelmistä ympäristönsuojelun on mahdollista sekä selata että luoda tietosisältöä. Ympäristönsuojelulle on tulossa mahdollisuus tarkastella SIIRTO-rekisteriin vietyjä siirtoasiakirjatietoja valvontatarkoituksessa.

Ympäristönsuojelulla on lisäksi tunnukset mm. Hertta-tietojärjestelmään tarkempien vesistö- ja pohjavesitietojen tarkastelua varten sekä Lempäälän Vesi Oy:n KeyAqua-tietojärjestelmään vesihuoltoa koskevien tietojen (mm. toiminta-alueet) tarkastelua varten.

5.6 Valvontasuunnitelman seuranta ja päivitys

Valvontasuunnitelman päivitystarve arvioidaan vähintään joka kolmas vuosi ja se saatetaan tarpeen mukaan ajan tasalle.

6. Valvontakohteet

Ympäristönsuojelulain lupavelvollisille ja rekisteröitäville toiminnoille sekä maa-aineslain ja jätelain mukaisille valvontakohteille nimetään vastuutarkastaja, joka suorittaa tarvittavat tarkastukset sekä valvoo tarvittavien selvitysten ja raporttien toimittamista.

6.1. Ympäristönsuojelulain lupavelvolliset ja rekisteröitävät toiminnot

Ympäristönsuojelulain mukaisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia lupavelvollisia tai rekisteröitäviä toimintoja on Lempäälässä 48 kappaletta (tilanne 11/2022). Lupavelvollisten ja rekisteröitävien toimintojen jakautuminen toimialoittain on esitetty taulukossa 1. Edellisen valvontasuunnitelman mukaiseen tilanteeseen verrattuna valvottavien toimintojen määrä on vähentynyt 3:llä.

Taulukko 1 Toiminnot	Peruste L=ympäristölupa R=rekisteröinti	Kohteiden lukumäärä
Metalliteollisuus	L	1
Energian tuotanto	R	5
Kemikaalien ja polttoaineiden varastointi, käyttö ja käsittely	L	13
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	R	1
Malmien ja mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	L	8
Asfalttiasema	R	2
Mineraalituotteiden valmistus (betoniasemat, betonituotetehtaat)	L + R	2
Eläinsuojat	L	4
Jäte- ja vesihuolto	L	8
Muu toiminta	L	4
		48

Kun toiminnalle myönnetään ympäristölupa tai toiminta rekisteröidään, toiminta siirtyy määräaikaistarkastusten piiriin. Ensimmäinen tarkastus tehdään toimialasta riippumatta vuoden sisällä luvan myöntämisestä, toiminnan rekisteröinnistä tai toiminnan aloittamisesta. Ensimmäisessä tarkastuksessa on tärkeää varmistaa, että toiminnanharjoittaja ymmärtää ympäristöluvan tai toimialakohtaisen asetuksen vaatimukset. Jatkossa määräaikaistarkastusten tarkastustiheys määrittyy laitokohtaisen riskinarvioinnin perusteella.

Määräaikaistarkastusten perusteella kohteissa voi olla tarve tehdä suppeampia ns. seurantatarkastuksia puutteiden korjaamisen/asioiden edistämisen seuraamiseksi. Valvontakaudella 2023-2025 on tarve tehdä joidenkin kohteiden osalta

seurantatoimenpiteitä (seurantatarkastukset, yhteydenotot ym.). Näiden vaikutukset tulee huomioida muuhun valvontaan osoitettavissa resursseissa.

Toimialakohtaiset valvontaluokat

Toimialakohtaiseksi tarkastustiheydeksi on määritetty 5 vuotta. Määrittämisessä on otettu huomioon valtion valvontaviranomaisen valvontaluokka luonteeltaan vastaaville toiminnoille. Kallion louhinnan ja murskauksen osalta on huomioitu myös se, että kohteissa tehdään maa-ainelain mukaista säännöllistä valvontaa (1-2 vuoden välein).

Laitoskohtainen riskinarviointi

Laitoskohtaisen riskinarvioinnin perusteella muodostuu laitoksen tarkastustiheys, joka voi poiketa toimialakohtaisesta tarkastustiheydestä riskiluokkien 1-4 mukaisesti. Seuraavan tarkastusajankohdan harkinta perustellaan tarkastusmuistiossa.

Olosuhteiden muuttuessa tarkastustiheyttä tarkastetaan. Jos esimerkiksi valvontatiedot osoittavat, että laitos on ryhtynyt noudattamaan lainsäädäntöä ja sen nojalla annettuja määräyksiä eikä sen toiminnasta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, voidaan tarkastustiheyttä harventaa.

Laitoksen tarkastustiheyden määrittämisessä otetaan huomioon ympäristönsuojelulain 29 §:ssä säädetyt perusteet:

- toiminnan mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästötasot ja -tyypit, onnettomuusriski sekä paikallisen ympäristön herkkyys
- ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten, etenkin lupamääräysten, noudattaminen toiminnassa
- laitoksen ympäristönsuojelun taso, toiminnan omavalvonta ja siihen liittyvä kirjanpito sekä raportointi (ympäristöasioiden hallintajärjestelmät)
- muu laitosta koskeva valvonta, jos se vastaa osittain tai kokonaan ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa

Monet riskeistä liittyvät sijaintipaikkaan ja sen olosuhteisiin, kuten pinta- ja pohjavesiolosuhteisiin ja häiriintyviin kohteisiin. Toiminnasta aiheutuviin riskeihin vaikuttaa toimialan lisäksi toiminnan luonne ja laajuus, laitoksen ikä ja kunnossapito (tilat ja laitteet) sekä toiminnan järjestäminen. Käytettävien ja varastoitavien kemikaalien laatu ja määrä sekä käsiteltävien ja syntyvien jätteiden laatu ja määrä ovat keskeisiä huomioon otettavia asioita. Myös valvontahistoria (ml. aiheelliset yhteydenotot) ja sen yhteydessä todetut puutteet ovat tärkeitä harkittaessa laitoksen valvonnan edellyttämää tarkkailutiheyttä.

Päästötyypeinä arvioinnissa ovat: melu ja värinä, päästö ilmaan, maaperään, pohjaveteen, viemäriin tai pintavesiin, roskaantuminen ja epäsiisteys. Päästöriskiä arvioitaessa otetaan huomioon seuraavia tekijöitä:

- päästön toteutumisen todennäköisyys ja päästön todennäköisyys aiheuttaa ympäristön pilaantumista; päästön kulkeutuminen ympäristöön/sen jääminen suojarakenteisiin
- päästön määrä ja haitallisuus
 - o terveyshaitta ja/tai haittaa ympäristölle, luonnolle ja sen toiminnoille
 - o viihtyisyyden, virkistyskäyttösoveltuvuuden vähentyminen
 - o yleisen tai yksityisen edun loukkaaminen

- o seuraukset saman toimialan laitoksiin verrattuna

Riskiluokka 1

Kohde tarkastetaan uudelleen 1–2 vuoden kuluttua edellisestä tarkastuksesta, tarvittaessa nopeamminkin. Kohteelle annettu tarkastuksen perusteella huomautuksia useasta eri syystä tai kyseessä on selkeä määräysten rikkominen ja huolimattomuus /välinpitämättömyys, josta seuraa päästö/vuotoriski tai jätteitä on merkittävässä määrin käsitelty (poltettu, haudattu) tai luovutettu jätelain vastaisesti. Ympäristöpäästöillä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä haitallisia seurauksia. Vaikutukset voivat olla pitkäaikaisia.

Riskiluokka 2

Kohde tarkastetaan 3–4 vuoden kuluttua edellisestä tarkastuksesta. Kohteelle on annettu huomautuksia jätteiden ja kemikaalien käsittelyssä oleviin puutteisiin, toiminnan omavalvonta-, kirjanpito- ja raportointipuutteisiin liittyen. Kohteessa ei kuitenkaan ole selkeää ympäristön pilaantumisen riskiä esim. vaarallisten kemikaalien tai jätteiden vähäisen määrän vuoksi. Ympäristöpäästöillä voi olla viihtyvyyteen ja ympäristötilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia.

Riskiluokka 3

Kohde tarkastetaan tavanomaisella tiheydellä, kerran viidessä (5) vuodessa. Kohteessa todetut puutteet ovat vain pieniä. Ympäristöpäästöillä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia.

Riskiluokka 4

Toimintaa on valvottava tavanomaista harvemmin, valvontakäynnit kerran kahdeksassa (8) vuodessa tai harvemmin. Määräaikaisen toiminnan osalta kerran voimassa oloaikana. Kohteelle ei ole annettu huomautuksia ja toimipisteessä on hyvät käytännöt. Toiminnan ympäristöpäästöillä ei ole juurikaan vaikutusta ympäristöön.

6.2. Muut ympäristönsuojelulain perusteella valvottavat kohteet

6.2.1 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusvelvollisten toimintojen valvonta

Tiettyjä toimintoja koskee ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitusmenettely. Ilmoitusten vireille tulon ennakoimattomuuden vuoksi toimintojen valvontaa ei ole mahdollista suunnitella tarkasti etukäteen.

Erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavat toiminnot (YsL 118 §)

Erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat mm. ulkoilmatapahtumia ja rakentamista (mm. louhintaa, rikitusta ja murskausta käsittävät maanrakennustyöt). Ilmoituksenvarainen toiminta on luonteeltaan yleensä lyhytaikaista. Ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta perustuu pääosin haittailmoituksiin. Viranomaisen omasta aloitteesta tehtävät tarkastukset painottuvat kohteisiin, joiden osalta on jouduttu antamaan toiminnan sallittavuuden varmistamiseksi määräyksiä tai rajoituksia.

Ulkoilmatapahtumat ajoittuvat usein myös virka-ajan ulkopuolelle, jonka vuoksi valvontaviranomaisen mahdollisuudet tarkastuksiin ovat rajalliset.

Koeluonteiset toiminnot (YsL 119 §)

Uuden tekniikan, raaka- tai polttoaineen, valmistus- tai polttomenetelmän, puhdistuslaitteen, jätteen hyödyntämis- tai käsittelymenetelmän vaikutusten tai käyttökelpoisuuden selvittämiseksi voidaan toiminta aloittaa ilman ympäristölupaa. Tällöin toiminnasta on tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle. Koetoiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä on syytä ottaa huomioon koetoiminnan ajallinen kesto sekä koetoimintaan liittyvät ympäristöriskit. Toiminta on pyrittävä tarkastamaan koetoiminnan aikana ainakin kerran. Jatkossa tarkastustiheyden harkinnassa noudatetaan kappaleessa 6.1 (Laitoskohtainen riskinarviointi) esitettyjä periaatteita.

Poikkeukselliset tilanteet (YsL 120 § ja 123 §)

Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten sekä muiden toimintojen on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle onnettomuudesta, toimintahäiriöstä tai muusta ennakoimattomasta tilanteesta, josta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai poikkeuksellinen jätehuoltotilanne.

Poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä tilanteen selvittämiseksi jo ennen kuin ilmoituksen johdosta voidaan tehdä päätöstä. Myös päätöksen valvonta on tärkeää.

6.2.2. Eläinsuojien valvonta

Eläinsuojien osalta, jotka eivät ole lupa- ja ilmoitusmenettelyjen piirissä, tehdään valvontaa lähinnä ulkopuolisten tahojen (ml. valvontaeläinlääkärit) epäkohtia koskeviin ilmoituksiin perustuen tai otantana vesistö- ja pohjavesivaikutuksiltaan merkittävimpiin kohteisiin. Tarkastuksilla arvioidaan toimiala- ja myös kohdekohtaisesti ympäristönsuojelun ja jätehuollon tilaa ja tasoa. Tarkastuksilla kiinnitetään huomiota erityisesti lannan varastointiin ja lannan luovutukseen sekä jaloittelualueisiin siitä näkökulmasta, aiheutuuko toiminnasta ympäristöä kuormittavia hulevesiä. Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014 ns. nitraattiasetus) säätelee eläinsuojien lantahuollon järjestämistä. Lannan aumausta poikkeustilanteissa koskevat valvontailmoitukset käsitellään pääasiallisesti toimistotyönä kirjallisen aineiston ja asiakkaan kanssa käydyn neuvottelun perusteella. Tarkastus tehdään lähinnä vain epäkohtia koskeviin ilmoituksiin perustuen.

6.2.3 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Lempäälän kunnan voimassa olevat, ympäristönsuojelulain (§ 202) nojalla annetut ympäristönsuojelumääräykset on hyväksytty (kvalt) 20.3.2019 ja ne tulivat voimaan 1.5.2019. Määräyksillä ehkäistään ympäristön pilaantumista sekä vähennetään pilaantumisesta aiheutuvia haittoja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Kemikaaleihin liittyvä valvonta

Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu yleistason vaatimuksia kemikaalien varastoinnista. Ympäristönsuojelu valvoo osaltaan kemikaalien käyttö- ja varastointiolosuhteita niistä aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi

myös kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. Lisäksi valtioneuvoston asetuksen (452/2009) otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta (huoltoasetus) valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valvontaa tehdään pääasiassa muiden valvontatarkastusten yhteydessä, epäkohtia koskeviin ilmoituksiin perustuen sekä otantana.

Lempäälän pohjavesialueille sijaitsee yhteensä noin 20 öljysäiliökohdetta. Vuosina 2013-2015 pelastuslaitoksen kanssa tehtyjen kartoituskäyntien perusteella näihin liittyy varsin merkittävä pohjaveden pilaantumisriski. Kartoituskierron yhteydessä kiinteistöille tiedotettiin tarvittavista parannus-/korjaustoimenpiteistä. Ympäristönsuojelumääräysten päivittämisen yhteydessä pohjavesialueille tuli uutena vaatimuksena, että lämmitysöljysäiliöön liitettävä öljylämmityslaitteisto on varustettava yksiputkijärjestelmällä 1.5.2021 mennessä. Vaatimuksesta on tiedotettu kiinteistöjä kirjeitse 2020. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa ollaan päivittämässä ja sen yhteydessä tarkastellaan pohjavesialueilla sijaitsevien öljysäiliökohteiden valvontatarvetta.

Valvonta eräiden jätteiden hyödyntämiseen maanrakentamisessa

Eräitä jätteitä (mm. betoni- ja tiilimurskeita, asfalttimursketta tai -rouhetta, rengasrouhetta) voidaan tietyin edellytyksin käyttää maanrakentamisessa. Valvonta on jaettu Pirkanmaan ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojelulle mm. jätteen ominaisuuksista, määrästä ja käyttökohteesta riippuen.

Lempäälän kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä on määrätty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien hyödyntämisten edellytyksistä ja etukäteen tehtävästä ilmoituksesta. Ilmoituksen pohjalta arvioidaan jätteiden ja maa-ainesten hyödyntämisen edellytykset. Tarkastuksia tehdään pääasiassa epäkohtia koskeviin ilmoituksiin perustuen sekä resurssien puitteissa otantana.

6.2.4. Kiinteistökohtaisen jätevesien käsittelyn valvonta

Ympäristönsuojelulaki, valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (157/2017) sekä kunnan ympäristönsuojelumääräykset säätelevät jätevesien kiinteistökohtaista käsittelyä. Lainsäädännön mukaan pohjavesi- ja ranta-alueilla olevien kiinteistöjen on tullut tehostaa puutteellisesti toimivat jätevesijärjestelmät 31.10.2019 mennessä. Lainsäädännössä on mahdollistettu myös poikkeamisen hakeminen jätevesien käsittelyvaatimuksista. Lempäälässä poikkeamishakemukset käsittelee ympäristönsuojeluviranomainen.

Lempäälässä on noin 2000 kiinteistöä kiinteistökohtaisen jätevesiensä käsittelyn varassa. Kiinteistöille on tarjottu ja tehty runsaasti neuvontaa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n hajajätevesihankkeiden yhteydessä vuosina 2008-2019. Neuvontaa on kohdistettu ensisijaisesti asutuskeskittymiin sekä pohjavesi- ja ranta-alueilla sijaitseviin kiinteistöihin. Neuvonnan vaikuttavuus on saatu näin vesiensuojelun näkökulmasta mahdollisimman suureksi. Neuvontahankkeiden myötä on saatu myös kuntaan tietoa kiinteistöillä olevista jätevesijärjestelmistä ja niiden kunnosta.

Viimeisimmällä valvontakaudella 2020-2022 lähestyttiin kirjeitse Höytämöjärven ranta-alueella sijaitsevia ja oman kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän varassa olevia

kiinteistön omistajia. Kirjeen mukana toimitettiin jätevesiselvityslomake, joka pyydettiin täyttämään omasta jätevesijärjestelmästä ja toimittamaan kunnan ympäristönsuojeluun. Tavoitteena oli ko. ranta-alueen kiinteistöjen jätevesijärjestelmän riittävyyden tarkasteleminen sekä mahdollisen uudistustarpeen arviointi. Henkilöstöressivajeen vuoksi osa toimitetuista jätevesiselvityksistä sekä ympäristönsuojelulain mukaisista käsittelyvaatimuksista poikkeamisista on tarkastelematta ja jää valvontakaudelle 2023-2025. Muutoin kiinteistökohtaisen jätevesien käsittelyyn ei kohdisteta suunnitelmallista valvontaa vuosille 2022-2025. Tarkastuksia tehdään haittailmoitusten ja tarvittaessa poikkeamishakemusten käsittelyn yhteydessä.

6.3 Maa-aineslain mukaiset tarkastukset

Lempäälän alueella on 8 maa-aineslain valvontakohtetta, joista 6 on toiminnassa olevaa ottoaluetta (tilanne 11/2022). Valvontakohteiksi kirjataan myös ne maa-ainesten ottoalueet, joilla ottoluvan umpeutumisesta huolimatta maisemointityöt ovat edelleen kesken. Tarkemmat tiedot kohteista on esitetty valvontaohjelman päivitetävässä luettelossa.

Ennen ottotoiminnan aloittamista alueella suoritetaan alkutarkastus, jossa varmistetaan toiminnan aloittamiseen liittyvien ehtojen täytyminen. Tämän jälkeen toiminnassa olevilla maa-ainesten ottoalueilla tehdään maa-aineslupiin ja yhteislupiin liittyviä valvontakäyntejä pääasiassa 2 vuoden välein. Mikäli toiminnassa ilmenee merkittäviä puutteita, tarkastuksia tehdään useammin (vuosittain). Tarkastuksia on suoritettava lisäksi maa-ainesluvan haltijan, asianosaisten tai muiden perusteltujen vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Tarkastuksissa käydään ottajan kanssa läpi ottoluvassa asetetut ehdot, määräykset ja muut velvoitteet. Maa-ainesten ottotoiminnan valvomiseksi Lempäälän kunnan ympäristönsuojelulla on mahdollisuus tehdä mittauksia yhteiskäyttöön hankitulla gps-laitteella.

Vakuuden riittävyyden ja voimassaolon seuranta ovat tärkeä osa valvontaa. Maa-aineslupiin liittyviä vakuuksia voidaan purkaa sitä mukaa, kun luvan mukainen maisemointi etenee. Lisäksi maa-aineslupien valvontaa tehdään tarkastamalla toiminnanharjoittajalta edellytetyt raportit ja ilmoitukset (mm. tarkkailuraportit ja ilmoitukset ottomäärästä).

Ottoalueella suoritetaan lopputarkastus, kun ottotoiminta on päättynyt ja kaikki maisemointityöt on suoritettu. Maisemoinnin asianmukaisuuden varmistamisessa kiinnitetään huomiota luiskien turvallisuuteen, maisemaan sopivuuteen sekä istutuksien suorittamiseen.

6.4 Jätelain mukainen valvonta

Jätelain mukaan toimivaltaisen viranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä; syntyy vaarallista jätettä; harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä; toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on jätelain 124 §:n mukaan laadittava suunnitelma jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten. Lisäksi suunnitelmavelvollisuus koskee toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja. Suunnitelman tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Suunnitelmissa on esitettävä mm. tarkastusten tavoitteet ja painopisteet ja suunnitellut tarkastukset ja niiden tiheys.

Jätteen kansainvälisiä siirtoja valvotaan kaiken ympäristönsuojelun tarkastustoiminnan yhteydessä. Ympäristönsuojelun tiedossa ei ole Lempäälässä kohteita, joihin liittyy jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Kohteita ilmetessä, niiden säännöllinen tarkastus määritellään riskiperusteisesti (kappaleen 6.1 periaatteiden mukaisesti). Suomen ympäristökeskus ohjeistaa tarvittaessa tarkastusten tekoon ja tarkastuspöytäkirjat toimitetaan Suomen ympäristökeskukseen.

6.4.1. Jätelain 100 §:n mukaisten keräyspaikkojen valvonta

Jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli toiminnalla on ympäristölupa.

Lempäälässä keräysilmoituksia on käsitelty yhteensä 6 toiminnanharjoittajaa ja 40 keräyspistettä koskien. Suurimman osan keräyspisteistä (37 kpl) muodostaa Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n aluejätepisteet ja Rinki Oy:n ekopisteet sekä Paperinkeräys Oy:n keräyspisteet. Samalla paikalla sijaitsevat useamman jätteenkerääjän keräysastiat on laskettu yhdeksi pisteeksi. Eko- ja aluejätepisteiden sekä paperinkeräyspisteiden valvontatarve on huomattavasti muita rekisteröitäviä toimintoja vähäisempi. Nämä keräyspisteet pyritään tarkastamaan vähintään kerran 10 vuodessa. Vuosittain valvontaohjelmassa määritetään valvottavien keräyspisteiden lukumäärä, joka tulee vaihtelevaan. Tarkastettavat kohteet valitaan alueellisesti ja toiminnanharjoittaja kohtaisesti. Kaikkien toimijoiden samassa keräyspisteessä olevat keräysastiat tarkastetaan samalla tarkastuksella. Tarkastukset keskittyvät keräyspisteen siisteyden valvontaan. Lisäksi valvonnassa voi olla tarpeen puuttua rekisteröintitietojen ajantasaisuuteen ja ohjeistuksen riittävyyteen.

Muita rekisteröityjä jätteiden keräyspisteitä on 3 (tilanne 11/2022) ja kerättävinä jätteinä näissä kohteissa ovat hiekan- ja rasvanerotuskaivon jäte, kierrätysmuovipullot, -tölkit ja -lasi sekä metalliromu ja lyijyakut. Muiden rekisteröityjen jätteenkerääjien toiminta voi rinnastua osin ympäristönsuojelulain mukaisiin rekisteröitäviin tai luvanvaraisiin toimintoihin. Näiden toimijoiden osalta tarkastuksilla on tarpeen selvittää keräystoiminnan asianmukaisuuden ja ympäristövaikutusten lisäksi myös jätteen toimittaminen käsiteltäväksi. Valvonnassa on syytä kiinnittää huomiota jätteen vastaanottajan lupatilanteeseen sekä jätteiden siirtoihin. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus, kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuva pilaantumisen vaara. Valvontakohteet käydään tarkastamassa 2023-2025 tarvittavilta osin (osassa on jo käyty) hyväksyttävän valvontaohjelman mukaisesti. Jatkossa keräyspisteiden valvonta suunnitellaan hyödyntäen soveltuvin osin kappaleessa 6.1 esitettyä laitospöytäkirja riskinarviointia ja tarkkailutiheyksiä.

6.4.2 Toiminnat joissa syntyy vaarallisia jätteitä

Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen lisäksi Lempäälässä toimii mm. ajoneuvojen huolto- ja korjaustoimintaa, metalli-/konepajatoimintaa sekä rakennus- ja purkuyrityksiä. Yritysten määrästä eikä toimintojen luonteesta ja laajuudesta mm. vaarallisten jätteiden syntymisen osalta ole tarkkoja tietoja.

6.4.3. Muu jätelain valvonta

Jätelain mukaisen roskaamiskiellon valvonnasta vastaa kunnan ympäristönsuojelu. Vuosittain ympäristönsuojeluyksikön kautta hoidetaan yleensä muutamia roskaantumistapauksia, jotka ovat kohteen haastavuuden sekä hallinnollisen prosessin monivaiheisuuden vuoksi aikaavieviä ja myös työmäärältään merkittäviä. Roskaantumistapaukset tulevat yleensä ilmi valituksien kautta tai valvontaviranomaisten omasta aloitteesta. Kohteet käydään tarkastamassa ennen ja jälkeen puhdistuskehotuksen ja -määräyksen antamista, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. E-akuutit ja puhelimitse (ei nimellä) ilmoitettavat kohteet käydään tarkastamassa kerran vuodessa järjestettävässä rakennus- ja ympäristövalvonnan ympäristökatselmuksessa, jossa tarkastellaan myös rakennetun ympäristön hoitoa. Lisäksi vuosittain hoidetaan useita roskaantumistapauksia, joissa roskaajaa ei saada selville ja apua siivoukseen pyydetään Lempäälän kunnan kunnossapidolta.

Jätelain edellyttämää jätteisiin liittyvää siirtoasiakirjakäytäntöä valvotaan muiden valvontatarkastusten yhteydessä. Tarve jätteiden asianmukaiseen käsittelyyn ohjaamisen ja sen dokumentoinnin valvontaan voi tulla myös esim. isompien rakennus- ja purkurakoiden yhteydessä sekä pilaantuneen maaperän kunnostustoimenpiteissä. Ympäristönsuojeluyksikkö kiinnittää huomiota jätettä kuljettavien liittymiseen jätehuoltorekisteriin muun valvonnan yhteydessä ja tekee tarvittaessa rekisteriin ilmoittautumattomista kuljettajista ilmoituksen ELY-keskukseen. Kunnan järjestämän jätehuollon keräys- ja kuljetusjärjestelmän valvonnassa tehdään yhteistyötä alueellisen jätehuoltoviranomaisen kanssa. Toimenpiteitä voi olla tarve tehdä, kun kiinteistö ei ole liittynyt tai hakee poikkeusta kunnan järjestämään jätteen keräys- ja kuljetusjärjestelmään liittymisestä.

6.5 Muiden toimintojen valvonta

6.5.1. Vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Vesihuoltolain valvonta keskittyy liittyjien valvontaan ja lausuntojen antamiseen toiminta-alueista.

Lempäälän kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa (kval 27.6.2011 § 40) yhtenä toimenpiteenä on vesihuoltoon liittymisasteen nostaminen vesihuoltolaitosten toiminta-alueella. Esimerkiksi Lempäälän Vesi Oy:n toiminta-alueella on edelleen n. 200 liittymätöntä kiinteistöä. Valvontaohjelmassa esitetään vuosittain tehtävät liittämistä edistävät toimenpiteet. Ensisijassa toimenpiteet kohdistuvat vakituisesti asuttuihin, vielä vesihuoltoon liittymättömiin kiinteistöihin sekä jo annettujen päätösten noudattamisen valvontaan. Toimenpiteet ovat pääosin kirjallisia yhteydenottoja ja vapautushakemuksista tehtäviä päätöksiä, mutta tarvittaessa kohteisiin tehdään myös tarkastuksia.

Valvontakaudella 2023-2025 on tarkoituksena kartoittaa Lempäälän kunnan alueella kiinteistöjä, jotka ovat jo saaneet kielteisen päätöksen vapautushakemuksesta, mutta eivät edelleenkään ole liittyneet vesihuoltoon. Jatko-toimenpiteitä kohdistetaan ensisijassa ranta-alueilla sijaitseville kiinteistöille, jotka eivät jätevesiviemäriin ole liittyneet.

6.5.2. Vesilain mukaiset kohteet

Vesilailla säädellään erilaisia vesitaloushankkeita, kuten vesien käyttöä, vesistö- rakentamista, uittoa, ojitusta, vesistöjärjestelyjä ja veden ottamista. Vesilain mukainen lupaviranomainen on Lempäälän osalta Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.

Valvontaviranomaisia ovat Pirkanmaan ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Vesilain mukainen viranomaisten toimivalta on osin jakamatonta, ja menet-telyistä sovitaan yleensä tapauskohtaisesti. Lempäälän kunnan viranomaislautakunta ratkaisee lähinnä ojitusasioihin liittyviä erimielisyyksiä, mikäli ne eivät edellytä lupaa eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Erimielisyydet koskevat yleensä ojan tekemistä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki, ojan suunnan muuttamista tai veden johtamista toisen maalla olevaan ojaan tai puroon. Ruoppauksista ja suuremmista ojituksista on ilmoitettava ELY-keskukselle. Lempäälän ympäristönsuojelussa ei tehdä vesilain suunnitelmallista valvontaa. Valvonta keskittyy kirjallisten vireillepanojen käsittelyyn.

6.5.3. Maasto- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) osalta kunnan tehtäviin kuuluvat muun muassa moottorikelkkareittisuunnitelmien hyväksyminen sekä lupien myöntäminen maastossa järjestettäviin moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoituksiin. Vesiliikennelain (782/2019) mukaan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää luvat kunnan vesialueilla moottoriajoneuvoja koskeviin harjoituksiin ja kilpailuihin. Kohteet valvotaan tapauskohtaisesti.

6.5.4 Sataman jätehuoltosuunnitelma

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukainen sataman jätehuoltosuunnitelmavelvollisuus koskee aluksista peräisin olevaa jätettä ja sen jätehuoltoa. Ammattimaista merenkulkua palvelevien satamien lisäksi sataman jätehuoltosuunnitelmavelvollisuus koskee myös sellaista huvivenesatamaa (veneiden kotisatama, käyntisatama tai muu huvivenesatama), jossa on vähintään 25 venepaikkaa tai jonka yhteydessä on vähintään 25 huviveneen talvitelakointipaikkaa. Huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma esitetään hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee. Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä tehdään merkintä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Lempäälän kunnassa sijaitsee yksi huvivenesatama (tilanne 11/2022).

6.5.5. Leirintäalueet

Ympäristönsuojeluviranomainen toimii Lempäälässä myös ulkoilulain (606/1973) mukaisena leirintäalueviranomaisena. Leirintäalueet tarkastetaan tarvittaessa ja haittailmoitusten perusteella. Lempäälässä ei ole ollut valvottavia leirintäalueita (ml. tilapäiset leirintäalueet). Muutaman kohteen osalta on tarvetta tarkastella leirintäalueviranomaiselle tehtävän ilmoituksen tarvetta.